

Beerenberg 2277 m o h er verdens nordligste vulkan over havnivå.
Den hadde sitt siste utbrudd i 1985. Foto: Jan-P. Huberth Hansen

Jan Mayen naturreservat opprettet

Jan Mayen naturreservat ble opprettet i kongelig statsråd i dag. Formålet er å verne øyens særegne landskap og artsmangfold.

Miljøverndepartementet (MD) ga i 2002 Direktoratet for naturforvaltning (DN) i oppdrag å lage en utredning om verneverdiene og behovet for vern på Jan Mayen. DN konkluderte med at det er dokumentert store internasjonale og nasjonale verneverdier knyttet til en rekke fagområder og anbefalte at vern og andre forvaltningstiltak burde vurderes på Jan Mayen.

I 2004 fikk DN i samarbeid med Riksantikvaren i oppdrag å utarbeide et forslag til verneplan for Jan Mayen. Verneplanen skulle sikre natur- og kulturminneverdiene mot lokale inngrep og påvirkning og bevare øyas uberørte preg.

Formål

Hovedformålet med å verne Jan Mayen er å bevare en tilnærmet uberørt, isolert arktisk øy og tilgrensende sjøområder, inkludert havbunnen, med særegent landskap, aktive vulkansystemer, spesiell flora og fauna og mange kulturminner.

Verneverdier

Uomtvistelige og store verneverdier knytter seg til Jan Mayens storslåtte og særegne geologi og landskap, øyas isolerte beliggenhet, intakte oseaniske økosystemer, store sjøfuglkolonier og kulturminner.

Øyas isolerte posisjon og de store havdypene utenfor sokkelen gjør at øya representerer et helhetlig og særegent økosystem både på land og på sokkelen. Sjøfuglene og deres ekskrementer er trolig en meget viktig faktor for utvikling av forholdsvis artsrik vegetasjon på enkelte områder.

Fakta

- Jan Mayen er en del av kongeriket Norge og ligger 500 km øst for Grønland, 550 km nordøst for Island og 1000 km fra fastlandet.
- Totalt landareal utgjør ca 375 km², inkludert ferskvann og breer. I tillegg kommer et marint areal/havbunn ut til 12 nautiske mil, som omfatter 4315 km².
- Landskapet er preget av aktive vulkansystemer og vulkanske bergarter avsatt etter istida (postglasialt).
- Vulkanen Beerenberg, 2277 m.o.h, er øyas høyeste punkt, og samtidig Norges eneste og verdens nordligste aktive vulkansystem over havnivå.
- De eldste vulkanske bergartene på øya er under en halv million år gamle.
- Jan Mayen ble i 2007, sammen med Bouvetøya i Antarktis, ført opp som norsk kandidat til UNESCOs verdensarvliste. Dette som en del av en internasjonal serienominasjon hvor alle øyene på Den Midtatlantiske Rygg (MAR) inngår.

Taloppgavene for hekkende sjøfugl på Jan Mayen er usikre, men noen av artene har trolig populasjon på mange hundre tusen individer. Særlig havhest og alkekonge er tallrike, men også polarlomvi og krykkje er godt representert. Jan Mayen har sjøfuglforekomster av nasjonal og internasjonal verdi. I alt er det observert ca. 130 fuglearter på øya.

Beitende Havhest i Rekvedbukta. Foto: Jan Stenløkk

Unik vegetasjon

Vegetasjonen på Jan Mayen representerer en overgangstype mellom Mellomarktisk tundrasone og Sørlig arktisk tundrasone. I norsk Arktis finnes ikke lignende overgangsvegetasjon, og den representerer derfor en unik biogeografisk kvalitet i norsk sammenheng. Flere endemiske arter (det vil si som kun finnes på Jan Mayen) er identifisert på øya. Når havisen legger seg rundt Jan Mayen, noe som skjer sjeldnere nå enn i tidligere år, utgjør øya en del av det spesielle økosystemet som dannes rundt iskanten.

Fisket rundt øya vil fortsette som før, men det er ikke lov å bruke fangstmetoder som kan gi vesentlig skade på havbunnen.

Jamesonbukta mot Eggøya. Foto: Jan-P. Huberth Hansen

Mulige petroleumsaktiviteter i havområdene utenfor Jan Mayen naturreservat, og en eventuell bruk av øya i en slik forbindelse, er avklart i samarbeid med Oljedirektoratet.

Til tross for begrenset størrelse og isolert beliggenhet har øya både løse og faste kulturminner fra alle epoker i øyas historie, som representerer flere nasjoners virksomhet. Kulturminnene er nøye studert og beskrevet av polarhistoriker Susan Barr hos Riksantikvaren.

Sjuhollenderbukta med hyttene gamle og nye Vera. Foto: Jan-P. Huberth Hansen

Forvaltningsplan

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har bedt fylkesmannen i Nordland om å utarbeide en forvaltningsplan for Jan Mayen naturreservat, som skal godkjennes av DN og Riksantikvaren. Det vil også bli laget retningslinjer for de to virksomhetsområdene, som ikke inngår i naturreservatet, hvor dagens og eventuell framtidig aktivitet vil kunne foregå. Det legges for øvrig opp til at stasjonssjefen på Jan Mayen involveres i deler av den daglige forvaltningen av Jan Mayen naturreservat.

Med opprettelsen av Jan Mayen naturreservat har Norge vernet alle de tre små, isolerte, oseaniske øyene i Arktis; Bjørnøya naturreservat ble opprettet i 2002, og Hopen naturreservat i 2003. I tillegg er ytterligere ca 65 % av landarealet på Svalbard vernet. Samlet bidrar dette sterkt til å oppfylle Regjeringens ambisjon om høye målsettinger om vern og forsvarlig bruk av naturmiljøet i norske arktiske territorier.